

HOLMI

XIX. évfolyam 9. szám

2007. szeptember

Szerkeszti: Réz Pál (főszerkesztő),
Radnóti Sándor (bírálat), Várady Szabolcs (vers), Závada Pál (széppróza),
Fodor Géza, Szalai Júlia, Voszka Éva

Szerkesztőbizottság: Bodor Ádám, Dávidházi Péter, Domokos Mátyás,
Göncz Árpád, Kocsis Zoltán, Lator László,
Ludassy Mária, Nádasdy Ádám, Rakovszky Zsuzsa.
Tördelőszerkesztő: Környei Anikó. A szöveget gondozta: Zsarnay Erzsébet

TARTALOM

- Bertók László*: Talán csak egy Rembrandt-kép • 1103
Eleinte mintha játszana • 1103
- Rába György*: Remény • 1104
A pizsama szertartása • 1105
- Tózsér Árpád*: Négysorosok • 1106
- Székeley Szabolcs*: Dal a fulladásról • 1106
[szerelem szorgos kisvasút] • 1107
- Józsa Márta*: Amíg a nagymami megkerül (II)
(Részletek) • 1107
- Vörös István*: Két kupica pálinka • 1124
- Pósfai György*: Eredeti Cipó-történetek • 1127
- Schein Gábor*: (halévi újra hajóra száll) • 1131
- Szentkuthy Miklós*: Pendragon és XIII. Apolló (Részlet) • 1133
- Kodolányi Gyula*: Sejtelmek VIII. • 1151
- Végh Dániel*: A magyar fantasy-irodalomról • 1153
- Tatár Sándor*: Gyorsbosszú • 1164
(még) Le(jjebb) a lipidekkel? • 1165
- Ágai Ágnes*: $a^2+b^2=c^2$ • 1166
- Vári György*: „Van erre szó, de nincs emlékezet”
(Balla Zsófiáról) • 1167
- Király Odett*: A másik száj • 1182
Legyen • 1182
- Hévízi Ottó*: Kísértethistóriák (Bolyongás Lukács
„Regényelmélet”-ében) • 1183
- Tatár György*: A harmadik attribútum • 1200

- Hannes Böhringer: Rendet rakni (Tillmann J. A. fordítása) • 1207*
Julio César Londoño: Lidércnyomás a hipotalamusomban (Székács Vera fordítása) • 1210

FIGYELŐ

- Magyar László András: Bájjos borzalom (Havasi Attila: Manócska meghal, vagy a lét csodás sokfélesége; 1001 magányos rinocérosz) • 1218*
Dunajcsik Mátyás: Irgalom a húsnak (Nemes Z. Márió: Alkalmi magyarázatok a húsról) • 1220
Weiss János: A reflexió útja a fragmentumokig (Heller Ágnes: Megtestesülés) • 1224
Laki Mihály: Mi az elit – ki az elit? (Lengyel György: A magyar gazdasági elit társadalmi összetétele a huszadik század végén) • 1232

Megjelenik havonta. Felelős kiadó: Réz Pál. Vörösmarty Társaság
Levélcím: HOLMI c/o Réz Pál, 1137 Budapest, Jászai Mari tér 4/A
Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág
Előfizethető közvetlenül a postai kézbesítőknél, az ország bármely postáján,
Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban és a Központi Hírlap Centrumnál
(Bp. VIII., Orczy tér 1. Tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp. 1900)
További információ: 06 80/444-444; hirlapelofizetes@posta.hu
Előfizethető még postai utalványon Závada Pál címén (1092 Budapest, Ráday u. 11–13.)
Előfizetési díj fél évre 2500, egy évre 5000 forint, külföldön 50, illetve 100 euró
Tördelte: Kardos Gábor. Nyomtatta az ADUPRINT Kft. Vezető: Tóth Béláné

A HOLMI honlapja: www.holmi.org

ISSN 0865-2864

Bertók László

TALÁN CSAK EGY REMBRANDT-KÉP

Egy cilinder, egy petróleumlámpa kicsit kormos üvegcilindere, az anyja éppen „világot akar gyújtani”, egyik kezében a cilinder, másikkban az égő gyufaszál. Áll a konyhaasztalnál, a falra akasztott lámpa előtt, vár. Vár valamire. Talán hogy a gyufa lángja nagyobb legyen. Talán feljebb kellene csavarni a lámpabelet. Talán kifogyott az olaj a készülékből. Talán szokatlan zajt hallott az udvarról (a szobából?, a zsigereiből?), s észrevette, hogy nincs behúzza a sötétítőfüggöny. Talán mégiscsak a csikótűzhely vibráló fényében (félhomályában) lenne biztonságosabb megvacsorázni. Tél van, gyerekkor, háború. Éppen nem lőnek, de idegen ország katonái járőröznek az utcán, s az apjáról hetek óta semmi hír. Az anyján és rajta kívül a nagymama és az öccse tartózkodnak a konyhában, merednek, ugrásra készen, a gyufát tartó kézre. A feszültségből ítélve pillanatokon belül bekövetkezik... Mi? Miért blokkol le (itt) az emlékezete? Miért nem hisz a képzeletének? Talán csak egy ismeretlen (cím nélküli, hamisított) Rembrandt-kép („Tanulmány az Éjjeli őrjárathoz”?) lóg a falon... Hol? Hatvankét éve? Háromszázhatvan éve már?

ELEINTE MINTHA JÁTSZANA

Lakatos Andrásnak

Eleinte mintha játszana, eljátszaná csak a szerepet (önmagát?, mit?), amit (azt hiszi) büntetlenül és bármikor megmosolyoghat, kritizálhat, kijavíthat, visszaadhat, amelyből ha kilép, azonnal ott a másik.

Nem érdekli (eszébe se jut), hogy
kiosztja-e rá valaki, vagy a szerep választja,
s hogy szerep-e egyáltalán vagy az élete csak.
Újra meg újra ízig-vérig egyé lesz vele,
észre sem veszi (s ha mégis, akkor a játék
részének tekinti), hogy hol ösztönösen,
hol szándékosan meg akar felelni (megfelel!)
valamely erő (színvonal?, erkölcs?)
ölelésének (önkényének?, törvényének?).
Csak a második részben, s annak is a vége
felé, amikor a keze, a lába, az emésztő s a
testnedveket kiválasztó, áramoltató, ürítő
szervei lassacskán el-elmaradoznak egymástól,
sőt, tőle is, s azt játssza (játsszáná?), hogy
egy-egy kudarcból (örökkévalóságnak tűnő
pillanattól) a jobbik fele (a titkos
kapcsolata?, a rutinja?) vissza-visszaszalad
a lustálkodó (fáradt?, kopott?, lázadó?)
gubancához, megsimogatja, megnyomogatja,
gyógyszerekkel biztatja, bolondítja,
engedelmeskedni, közreműködni, mozdulni
készteti, csak akkor derül ki (döbben rá),
hogy magának játszik, s megmosolyogni való,
hogy már a legcsekélyebb „eredménytől” is
olyannyira föllelkessedik,
mintha akármit eljátszhatna még.

Rába György

REMÉNY

Mert ember Isten nem lehet
de kis csodát tehetne még
kifényesíthet egy napot
nyújtván a bőség tenyerét
nem feltétlenül adományt
szilárd támasztékul kezét
csupán egy szót sűgva kiáltva
fennhangon fülébe „lehet”
felröppenthet postagalambként
a másik felé egy mosolyt
hogy tudja higgye a remény

jósorsába holnapot olt
a csüggedőnek lankadónak
az emlékezés vírusát
vigasztul egy hunyorítással
egy öleléssel adja át
hogy nincstelenül ne maradjon
a magános se egyedül
óráin kívül mégis élhet
ki tűnt jelenetbe merül

A PIZSAMA SZERTARTÁSA

Előveszem a pizsamákat
kihúzzok egyet
amit a moly még meg nem rágott
levetkőzöm gondosan
nadrágot székre a vállfára inget
cipőm sámfával bébelem
megtisztelem éjeinket
nem nyugszom le meztelen
ahogy szmokingot operába
öltöm magamra azt a sárga
csíkos felső alsó neműt
nézek elé különb előadásnak
az álom színesebb hazardább
késő estétől hajnalig a művek
közönsége bár egyszemélyes ünnep
királyi szemlélőm az énben
még a szüzsét is magam írom
szereplői túlbátorodnak
fittyet hánynak akaratomnak
álombeli hősök improvizálnak
a pizsama felöltése
a kezdet gong a szertartásnak

Tózsér Árpád

NÉGYSOROSOK

Rózsa
táruł pirosan karó karján,
sorsa:
benne *én* Coleridge s Omar Khajjám.

Veszi
szellőben köntösét ezer éve.
Testi.
S szellemi. Zöld szár s hús a léte.

Érted?
Hol vagy, magadat túlra nyerten?
Néztek,
s ott felejtettek egy képzelt kertben.

Mondják:
a rózsa tudja jól, mi az: *lenni*.
Hol vagy,
ha nem enged magához szár és semmi.

Hol vagy,
hogya a létedben nincs *én* régen,
szó vagy,
versmaradék egy költött égben?

Székely Szabolcs

DAL A FULLADÁSRÓL

hogy szakítás hogy nincs olyan
csak a másfajta folytatás
a benned hullámozó folyam
csak fojtás és csak fulladás

hogy elkezdődik nincs olyan
csak máshogyan volt ami volt
akinek benned partja van
szólít szeret és vízbe fojt

[SZERELEM SZORGOS KISVASÚT]

szerelem szorgos kisvasút
reménytelen játékvonat
bekeríti a körbeút
a kattogásnyi bokrokat

mintha csak volna hazaút
tenyérszi domb alá a völgybe
ahol fekete alagút
nyelné magába mindörökre

de újra csak röpíti folyton
a senkiföldje tájakon
hogy új földekre folytatódjon
a mozdony húzta fájdalom

s nem érdekli hogy mindig úgy
pont úgy kanyarodnak a sínek
hol nincsen más csak körbeút
sűrű terepasztal a szíved

tavak mozdulnak fák hegyek
tornyosulnak és múlnak el
mellette áll egy kisgyerek
és szótlánul figyel

Józsa Márta

AMÍG A NAGYMAMI MEGKERÜL (II)

Részletek

*Nézem azt a kislányt, ahogy hozzányúltak. Ahogyan **nyúltak hozzá férfiak.***

Nem volt tejföl valami miatt a sarki boltban, holott akkoriban még lehetett ilyesmit kapni, mindig egy lejre kellett tejfölt vennem, vittem egy csuprot, vagy inkább egy kis befőttésüveget, a borkánt – szóval vittem egy borkánt, és abba adták a tejfölt. Nagymami úgy mondta, hogy tejfel, de Anya szerint jobb tejfölt mondani, ha egyszer lehetséges, a magyarban úgyis sok az e. Mekegős nyelv, mint a kecske, használjuk ki az ő vagy ő adta lehetőségeket, ha mód volt rá nyelvileg, használtuk is. E tejföl-tejfel-ügy